

TASHKILIY HUJJATLAR

Turdiyev Og'abek Azamat o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna

filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dotsent, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

dilyuldasheva 83@gmail.com

Annotatsiya: *Barcha tashkiliy hujjatlar, tashkilot va jamoat tarkibidagi faoliyatni tartibga soluvchi, o'rganilayotgan va asoslanayotgan hujjatlardir. Bu hujjatlar tashkiliy tizimda noyob ahamiyatga ega bo'lib, ma'lumotlar, tartib va tadbirda yaratilganligi uchun shunchalik muhimdir.*

Kalit so'zlar: *hujjatlar, tashkiliy hujjatlar, jamoat, noyob ahamiyat, Tug'ilganlik, guvohnoma.*

Tashkiliy hujjatlar ikkiga bo'linadi:

1. Guvohnoma hujatlari.
2. Shartnoma hujatlari.

Guvohnomda hujjatlariga quyidagilar kiradi. Masalan:

Tug'ilganlik haqida guvohnoma, tug'ilgan yoki tug'ilgan insonning doimiy yashash joyini aniqlaydigan rasmiy hujjatdir. Bu hujjat insonning kimlik ma'lumotlarini, tug'ilganlik sanasini, tug'ilgan joyini, shaxsiy tashkilotning nomini va boshqalarini o'z ichiga oladi. Guvohnoma tug'ilganlikni tasdiqlovchi rasmiy hujjat sifatida foydalaniladi.

Haydovchilik guvohnoma, haydovchilarni yurishni ruxsat beruvchi hujjatdir. Bu guvohnoma haydovchi tomonidan davlat organlari yoki ilg'or tashkilotlar bilan tuziladi. Haydovchilik guvohnomasi haydovchining kimlik ma'lumotlarini, haydovchi avtomobilining ma'lumotlarini va ruxsatning amaldagi muddatini o'z ichiga oladi. Bu hujjatning mavjudligi haydovchining yurishning qonuniy va talablarga muvofiqligini tasdiqlaydi.

Talabalik guvohnoma, o'qishni davom ettirish uchun talabalarga berilgan hujjatdir. Bu guvohnoma talabaning qaysi ta'lim muassasasida o'qishga ruxsat berilganligini tasdiqlayadi. Talabalik guvohnomasi o'qishning muddatini, kurslarni, o'qishga ruxsat berilgan fakulteni, talaba ma'lumotlarini va boshqa ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Bu hujjat talabaga o'qish imkoniyatini beradi va talabaning rasmiy o'qish jarayonida talabalik huquqlaridan foydalanishini ta'minlaydi.

Nogironlik guvohnoma yoki ozodlik guvohnomasi, shaxsning turmush tarzini o'zgartirishga to'g'ri kelganligini tasdiqlovchi hujjatdir. Bu guvohnoma shaxsning o'zinga yetarli yoshga erishganligini, o'z oilasi yoki ma'muriyatiga qarshi

majburiyatlardan ozod bo'lishni va qaytarishni ta'minlaydi. Nogironlik guvohnomasi uning shaxsiy erkinliklarini muhofaza qilishga imkon beradi yoki shaxsni majburiyat bilan cheklashadi. Bu hujjat odatda davlat tomonidan beriladi.

Lavozim guvohnoma, ya'ni ishga o'tish uchun rahbarlik organlari tomonidan berilgan hujjatdir. Guvohnoma, kishi yoki tashkilotning belli bir lavozimda ishlashi uchun ruxsat beradi va unga tegishli huquqlar va javobgarliklarni ta'minlaydi. Bu hujjat ishchining ishga olinayotgan joyda talab qilinadi.

Nikoh guvohnoma, orasida ayollar va erkaklar o'rtasida o'tgan nikoh uchun yashash shartlari va huquqlar to'g'risida ma'lumotlarni o'z ichiga olgan hujjatdir. Nikoh guvohnomasi to'g'ridan to'g'ri nikohning o'tqazilishi haqida ma'lumotlar beradi. Nikoh guvohnomasi o'z ichiga ayollar va erkaklar o'rtasidagi barcha huquqiy tushunchalarni, esa oilaviy nizom, hujjatlar va to'y-sharob duolarini o'z ichiga olishni talab qiladi.

Muallif guvohnomasi yuridik shaxsning tashabbuskorligini aniqlaydi va unga bajarish va uning faoliyatini tartibga solishga doir xizmatlarni o'z ichiga oladi. Bunda guvohnoma tushunchasi va shaxsning huquqbuzarliklarini ma'lum qiladi. Muallif guvohnomasi, shaxsning faoliyatidagi huquqlari va majburiyatlari chegara bilmaydi. Shuningdek, unda shaxsning imtiyozlari, mohiyati va davlat tomonidan ta'limlovchilik sifatida bajarish shartlari keltiriladi va boshqa guvohnomalar kiradi

Shartnoma hujjatlariga quyidagilar kiradi. Masalan:

Kontrakt (shartnoma) to'lash shartnomasi, kontraktning to'lanish shartlarini belgilovchi rasmiy hujjatdir.

Kontrakt to'lash shartnomasi taraflar uchrashuvini qanday usullari va to'lovning amalga oshirilishi xolisligini tuzib holda ortga qo'yadi. Bu hujjat kontraktning bajarilishi va tugatilishi jarayonida zarur bo'lgan barcha to'lov shartlarini aniq ta'riflaydi, shuningdek kontrakt to'lovlarini tuzish texnologiyasi haqida qo'llab quvvatlash masalalari va muammoni hal etishni ko'rsatadi.

Ijara shartnomasi ijarador va ijaraga aniqlangan shartlarga rozi bo'lishi, shartlarga rioya etish va ijara muddati boshqa ijara shartlarini o'z ichiga oladi. Bu hujjat ijaraga tegishli huquqiy munosabatlarning o'zini o'z ichiga oladi va har bir tomon uchun amalda qabul qilinadigan tomonlar va shartlarni ta'riflaydi.

Oldi sotdi shartnomasi faqat olib va sotib olayotgan shaxslar o'rtasida yuridik ta'limotlarning bir qismini tashkil etadi. Bu hujjatlar asosan har xil shartnomalar uchun yaratiladi va ma'lum bir mahsulot yoki xizmat sotib olish jarayonida foydali bo'ladi.

"Mehnat shartnomasi" qo'llanmada ishlab chiqarish muammosini belgilovchi yuridik hujjatdir. Bu hujjat ish beruvchining va ish olishuvchining o'rtasidagi shartlarni aniqlaydi va qo'llashadi. Mehnat shartnomasi odatda ish haqida to'liqroq ma'lumot bermoqda va ish olishni tartibga soluvchilardan shartlarni qabul qilib, ular o'rtasidagi munosabatlarni teskari ravishda tuzishga yordam beradi.

Kredit shartnomasi kredit olish va kreditni qaytarish shartlarini qo'llab-quvvatlovchi yuridik hujjatdir. Bu hujjat kredit foydalanuvchi (kreditor) va kredit beruvchi (kredit olayotgan bank, kredit tashkiloti yoki shaxs) o'rtasidagi shartlarni belgilaydi.

Sug'urta shartnomasi sug'urta sohasida amalga oshiriladigan yuridik hujjatdir. Bu hujjat sug'urta olish va sug'urta haqidagi shartlarni belgilaydi. Sug'urta shartnomasi sug'urta kompaniyasi (sug'urta bergan tomon) va moliyaviy xavfsizlikni sug'urta qilgan shaxs (sug'urta oluvchi) o'rtasidagi shartlarni amalga oshiradi va boshqa shartnomalar oz ichiga oladi.

Guvohnoma, shuningdek litsenziya yoki ruxsatnoma deyiladi, bir shaxs yoki tashkilotga belgilangan faoliyatning (masalan, biznes, kasb-hunar faoliyati, yuridik faoliyat, va boshqalar) amal qilishi uchun rasmiy ruxsatnoma yoki guvohnomadir. Bu hujjatni olish, qonun, tartib, va huquqbuzarlikni oldini olish maqsadida qo'llaydigan tartib ekanligini tasdiqlab beradi.

Guvohnoma odatda davlat tomonidan yetkaziladi va amalga oshirilishi kerak bo'lgan shartlar va majburiyatlar yuqorilab keladi.

Shartnoma - bu ikki yoki undan ko'p tomonlar o'rtasida imzolangan yuridik hujjatdir. Ushbu hujjat o'rtasidagi tomonlar o'rtasida amal qilishi kerak bo'lgan shartlarni va shu shartlarga rioya qilishning imzolangan aniq shaklini o'z ichiga oladi.

Asosiy maqsadi, tomonlar o'rtasida belgilangan shartlarni aniqlash va asosiy sharoitlarni aniqlash, va ularni yozma shaklda tasdiqlashni ta'minlashdir. Shartnomalar moliyaviy, iqtisodiy, yuridik va boshqa sohalarda amal qiladi. Guvohnoma va shartnoma bir-biriga ham xil, lekin alohida hujjatlardir. Guvohnoma amal qilishga ruxsat bermoqda, shuningdek davlat tomonidan beriladi va asosan ruxsat berilgan faoliyat uchun yuridik muqova hisoblanadi. Shartnoma esa ikki yoki undan ko'p tomonlar (sotib olayotgan va sotuvchi, ish olishuvchi va ish beruvchi, sug'urta oluvchi va sug'urta qiluvchi kabi) o'rtasidagi amalni amalga oshirishning shartlarini belgilovchi yuridik hujjatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yuldasheva, D. (2022). FORMATION OF ECONOMIC TERMINOLOGY-THE CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT OF THE TERMINOLOGY OF THE UZBEK LANGUAGE. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
2. Yuldasheva, D., & Karshieva, M. (2022, January). PERTINENT TO THE ROLE OF SCIENTIST WOMEN IN THE DEVELOPMENT OF THE SUBJECT UZBEK LINGUISTICS. In Archive of Conferences (pp. 61-62).
3. Yuldasheva, D. B. Organization of terms as a factor for the improvement of economic sciences [Article]. Euroasian Research Bulletin, 2021. International scientific journal, 2.
4. Bekmurodovna, Y. D., & Bakhodirovich, E. D. (2023). PROBLEMS IN THE ERA OF GLOBALIZATION AND INNOVATIVE SOLUTIONS TO THEM. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(4), 329-331.
5. Yuldasheva, D. IMPORTANT FEATURES OF TEACHING TOURISM LEXIS AND LITERASY TO INTERNATIONAL STUDENTS. Zbiór artykułów naukowych recenzowanych., 205.
6. Yuldasheva, D. (2022). The Intensification Of Learning Uzbek Language Using Moodle Technology. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
7. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy munosabatlarda terminologiyaning ahamiyati / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 88-91 betlar.
8. Yuldasheva D.B. Iqtisodiyot sohasida til texnologiyasining kelajagi / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 91-95 betlar.
9. Юлдашева Д.Б. Лингвистика: история, основные понятия и последние развития / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 387-390 стр.
10. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy atamalarning lingvistik evolyutsiyasi: inglizcha so'zlar global biznes aloqalaridagi o'rni / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 409-411 стр.
11. Yuldasheva D.B. Aniqlik kuchi: to'g'ri atamalar ishlab chiqarish samaradorligi / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции

«Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 412-415 стр.

12. Yuldasheva D.B.Tilning kuchi: Iqtisodiy atamalarni tarjima qilishda lingvomadaniy muammolarni hal qilish O‘zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Farg‘ona akademik litseyi “Filologiya va fanlarni o‘qitishning dolzarb masalalari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materialllari, Farg‘ona -2024-yil 234-237 betlar.
13. Yuldasheva D.B.Language and style signatures – empirical experience in the use of speech genres American Journal of language, Literacy and Learning in STEM Education Volume 02, Issue 03, March 14, 2024/ ISSN (E): 2993-2769 P. 312-316.

